Beschouwing kadernota 2022
PvdA Lingewaard, juli 2021

Gesproken woord geldt

Mevrouw de voorzitter,

De moties en amendementen zijn op de Politieke Avond besproken, dus daarover hoeft het vanavond niet al te lang te gaan. De amendementen nodig om het onderhoud van onze bruggen en tunnels - de zogenoemde civiele kunstwerken - op peil te brengen zijn inmiddels rondgestuurd. Ze zijn in lijn met de toelichting op de Politieke Avond, waarbij er in der daad voor gekozen is het onderhoud zo snel mogelijk weer op orde te brengen.

Voorzitter, dan de hoofdlijn van de financiële stukken zelf. We hebben een even wonderlijk als ingrijpend jaar achter de rug. Het maakt het een voorrecht hier vanavond weer in de zaal het debat te kunnen voeren. Je ziet het overal, politici die als waren ze koeien die voor het eerst weer naar buiten mogen de mooiste vergezichten schetsen over een gemeente na corona. Maar laten we twee dingen niet vergeten, voorzitter. Ten eerste is de gedachte dat de uitbraak van de pandemie de wereld als bij toverslag ten goede zou veranderen vooralsnog een illusie gebleken. Ten tweede was corona voor veel mensen meer dan een 'maatschappelijk vraagstuk'. Ook in Lingewaard hebben mensen grote offers moeten brengen. Ook in Lingewaard zijn familieleden plotsklaps nabestaanden geworden.

Maar ook wie minder direct geraakt werd, had te maken met soms onverwachte gevolgen. Wie had een jaar geleden kunnen vermoeden dat een willekeurige groep zes in onze gemeente afgelopen winter met de jas aan in de klas zou zitten. Omdat het raam niet dicht mocht, de ventilatie was niet op orde. Als er een aanleiding is om zo snel mogelijk aan de slag te gaan met de volgende fase in onze aanpak onderwijshuisvesting, dat is het die wel.

Maar voorzitter, daarvan zie je eigenlijk niets terug in de stukken. Of het moet zijn dat we minder kapitaallasten hoefden te betalen in 2020 omdat we later dan verwacht aan de slag gaan met de eerste vier scholen die we wilden aanpakken. Voor het overige zou je kunnen denken dat er van corona helemaal geen sprake was. In de jaarstukken geen opvallende overschrijdingen, in de kadernota geen verstrekkende nieuwe plannen. Het gaat zoals het gaat, voorzitter. Zoals brede rivieren traag door het oneindig laagland gaan, zo verglijd de tijd in Lingewaard richting de verkiezingen van volgend jaar.

Het is een terugkerend fenomeen in onze jaarstukken. Het voordeel dat we kunnen inboeken omdat we een aantal plannen niet hebben uitgevoerd. Net als de waarschuwende woorden dat er relatief weinig ruimte is voor nieuwe plannen. Want ook die komt jaar op jaar terug. En natuurlijk is voor die voorzichtigheid ook wel grond, voorzitter, maar als kalmte en rust omslaan in afwachten en vooruitschuiven gaat er toch ook wel een en ander mis.

Uit een onderzoek van dagblad De Gelderlander bleek afgelopen april dat onze inwoners onze gemeente waarderen met een 5,6. Een nipte voldoende in de moderne zesjescultuur, net iets onder het Gelderse gemiddelde. Maar het moet ons toch te denken geven. Laten we het signaal in ieder geval eens serieus nemen en er dus eens vanuit gaan dat in onze lokale courant meer dan alleen de datum een goede weergave van de werkelijkheid is.

Want ik kan, voorzitter, wel meevoelen met onze inwoners. Is onze gemeente daadwerkelijk het fundament onder de lokale samenleving? Een schone, veilige en goed onderhouden leefomgeving. Een betaalbare en fatsoenlijke woning voor wie er een zoekt. Zorg en ondersteuning voor wie dat nodig heeft. Goede scholen, veilige straten. Een warm huis en een betaalbare energierekening. Daar zijn we,

voorzitter, nog best een eind van weg, van die gemeente. En als we dat constateren, mag de ambitie dan wellicht wat omhoog?

Als we kijken naar onze Lange Termijn Agenda, dan zien we dat te veel er te lang op blijft staan. De gemeentelijke accommodaties. De omgevingsvisie. Projecten op het gebied van wonen en mobiliteit. Onze plannen voor het sociaal domein en economisch speerpunt Next Garden. Ze lijken te complex, te groot en te ingewikkeld geworden. Kijk naar een project als Driegaarden, waar wonen, mobiliteit, ruimte en economische ontwikkeling samen komen. Het college kwam best een eind, maar nu lijkt dat eind zoek. En ondertussen verliezen we de greep op een aantal kerntaken van de gemeente. Onderhoud, afvalinzameling. En dat in een gemeente die nog altijd fors meer vraagt van inwoners dan het landelijk gemiddelde. Mogen mensen dan niet ook wat meer verwachten?

En natuurlijk zijn er oorzaken die buiten onze macht liggen. Het demissionaire kabinet lijkt te denken dat het lokaal bestuur vanzelf stopt met zeuren als het maar lang genoeg onder water gehouden wordt. De meicirculaire leest niet als de broodnodige uitgestoken hand, maar als een opgestoken middelvinger.

Maar tegelijk zien we ook in Lingewaard dat stilstaand water op termijn wat troebel wordt. We ontlopen de echte keuzes. Veel wordt besproken in zaaltjes met de toevallig daar aanwezigen. Hier praten we niet over de invulling van het gebied tussen Bemmel en Haalderen. Dat gebeurt in digitale bijeenkomsten 'met de buurt'. Hier praten we over het geld voor een muurtje tussen kroeg en sporthal. Elders wordt 'participatief' gewerkt aan de nieuwe invulling van het 'hart van de Zilverkamp.

Eerst de inwoners aan zet lijkt mooi, maar het passeren van de raad via de band van de burgerparticipatie holt de democratische legitimiteit van besluitvorming uit. Het is de gemeenteraad die aan zet is om - telkens weer - in onderling debat vast te stellen wat op dat moment in het belang is van onze hele gemeente. De gedachte dat middels genoeg 'participatie' iedereen wel zo ongeveer tevreden te houden is, is bovendien een hardnekkige illusie. Waar keuzes gemaakt worden, krijgt nooit iedereen gelijk. 'We nemen het mee', hoor je dan. Waar naartoe, voorzitter? Ergens in onze gemeente moet nog een opslag zijn van wilde plannen, gedurfde vergezichten en gefnuikte ambities. In de stukken van vandaag vielen ze in ieder geval niet aan te treffen.

Bovendien is het logisch dat mensen in het gesprek over hun buurt of straat kiezen voor de beste oplossing. Maar die is soms de vijand van het goede en nog vaker van het haalbare. Met de bochten in de Karstraat als schoolvoorbeeld.

Maar laten we ter afronding ook de hand in eigen boezem steken, voorzitter. Als raad zijn we de afgelopen jaren misschien wel al te veel bezig geweest met het volgen van de agenda en ging de aandacht al snel naar de details van de stukken die dat moment voorlagen. Zonder de vraag te stellen die ons toch vooral moet bezighouden: wat voor gemeente willen we zijn, wat moeten we doen om daar te komen en wanneer doen we dat.

Voorzitter, we hebben nog ongeveer tien maanden tot de verkiezingen. Tien maanden waarin nog ongelofelijk veel moet gebeuren. De uitdagingen waar we met elkaar voor staan, of het nu gaat om wonen en mobiliteit, zorg en ondersteuning, onderwijs en veiligheid, wachten niet. Die vragen om stevige keuzes, lef en ambitie. Maar de grootste uitdaging is misschien nog wel met elkaar te bepalen wat nu moet en wat later kan. Richting de laatste begroting die we deze raadsperiode vaststellen wordt dat het voornaamste gesprek dat we moeten voeren. De PvdA is daarbij als vanzelfsprekend graag constructief betrokken, we voeren immers oppositie vóór het college. En mocht het resultaat teleurstellen, kunt u van ons uiteraard opnieuw een tegenbegroting verwachten.

Dank u wel.